

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

J. V. CHRISTENSEN

TIDER OG SKIKKELSER
I MIDTSJÆLLANDS
HISTORIE

(VII)

SÆRTRYK AF RINGSTED FOLKETIDENDE

RINGSTED
FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI
1925

TRÆK AF FUGLEBJERGS
HISTORIE

Den 21. Septbr. 1926 holdtes Sogneraadsvaalg i Fuglebjerg og Fuglebjerg og Krummerup har dermed kommunalt sagt hinanden Farvel. Vi fortæller i den Anledning lidt om den gamle Landsby, der én Gang saa ud til at skulle udvikle sig købstadagtigt.

Endelsen *Bjerg* forekommer paa den sydvestsjællandske Slette i Herredsbyen *Flakkebjerg*, i *Fuglebjerg*, i *Ravnebjerg*, *Lindebjerg*, *Højbjerg* (Førslev Sogn), vestligst i Amtet i Smaabyerne: *Bøgebjerg*, *Raabjerg*; endelig *Bjerge* eller *Sønderbjerge* (Station paa Dalmose—Skelskørbanen).

I Omegnen af Fuglebjerg ligger talrige Byer med de gamle karakteristiske Endelser: *Hyllinge*, *Tingjellinge*, *Sønderjellinge*, *Gimlinge* — *Harrested*,

Hyllested, Holsted— Holløse, Arløse, Vemmeløse, Vredsløse — og saa en Mængde Byer paa „lev“: Gunderslev, Sneslev, Førsløv, Bendslev, Venslev, Haarslev osv.

Endelig en Mængde Torp-Byer, af hvilke to har bevaret Navnet i dets oprindelige Form, nemlig *Lystagertorp* og *Arløsetorp*, medens de fleste har den omdannede Form: Kastrup (nu Gaard), Krummerup, Stubberup, Rejnstrup, Vindstrup, Tjustrup.

Enkelte Byer bærer Præg af Landskabets Skovrigdom, saaledes *Kælderød*, *Næblerød*, *Lund*, *Vallensved*, *Hagenskov*, *Næstved*, *Sandved*, *Marved(e)*, *Rugkrog* og *Lindekrog*, *Esholt* (Holt betyder: lille Skov).

Fuglebjerg ligger indenfor den store Skovbræmme, der i gammel Tid har strakt sig sammenhængende fra Slagelse og til Karrebæk Fjord.

Saltø Aa afvander Terrænet, og bag Skovene mod Øst gaar den store Susaa, begge munder ud i Karrebæk Fjord.

Landsbynavnene giver os et livfuldt Billede af Egnens Bebyggelseshistorie. Alle Navnetyper er repræsenterede.

Fuglebjerg kaldes i Middelalderen Vedfuglebjerg (Widh-fowlebjerg — Skovfuglenes Bjerg).

At Skoven har strakt sig betydeligt nærmere til Fuglebjerg forhen, end den gør nu, fremgaar bl. a. af de gamle *Agernavne*. Tæt N. V. for Fuglebjerg, Øst for Landevejen til Sorø, laa i By-markens gamle nordre Vang (Lundemarken) en Samling Agre, der hed *Langeruds Aasen* (1682), *Langerød* (1793), en karakteristisk Omdannelse af det gammeldanske „rud“ (Rydning), nyere Dansk: „rød“ (en almindelig Navneendelse i Nordsjælland). Endvidere laa 1682 i samme Vang, uden at Stedet kan angives, *Korserud* (maaske Rydningen med Korset, sikkert et meget gammelt Navn, der har Hentydning til den katolske Tids

Opstilling af Kors for Frelseren). Vistnok S. f. Byen i den saakaldte Bøgeskovsmark har der været en *Kaaritzhøj-Aas* (maaske Korshøj).

Af andre gamle Navne kan anføres *Klemens Vanding* omtrent ude ved Fuglebjerglund (en af Fuglebjerg Bymænd hed i 1682: Clemen Jensen), og ude ved Krummerup Skel N. f. Vejen laa *Thorkilds Toft*.

Paa den nuværende Holme-gaards Mark ligger en Stendysse, der i 1793 betegnes som *Tranerups Dys*. Gunnar Knudsen antyder i sidste Udgave af *Trap* Muligheden af, at der har ligget en nu forsvunden Landsby nær dette Sted (paa den anden Side Krummerup Byskel).

Ejendommelige Navne i Terrænet V. f. Byen er *Ravnekilde* og *Kurrebjerg* N. f. Landevejen til Lystagertorp. *Vinehøj* og *Ibis-holm* N. f. Vejen fra Fuglebjerg til Krummerup. Syd for Fuglebjerg laa: *Skattebro-Agre*, *Ørne-*

pil-Aasen, Geerehøj og Hannebæk (eller Hanebæk) samt *Ørejord*, alle langs den nuværende Landevej til Næstved.

I Ellebæksmarken Syd-Vest for Byen fandtes paa Kortet fra 1793 et Navn, der kunde læses *Djævle-Rækken*, en noget drastisk Betegnelse, der i 1682 er formet som „*Deffle-Rækken*“. Endelig fandtes omtrent Ø. f. de nuv. Ellebæksgaarde Navnet *Hogstub*.

I 1682 laa der — foruden Fuglebjerggaard — 14 Bøndergaarde i selve Fuglebjerg. Af disse Gaarde var de 2 øde — som de sidste Brugere af disse Gaarde nævnes: Jens Thorkildsen og Niels Nielsen —. Muligvis er disse to Gaardes Jorder blevet lagt til Fuglebjerggaard, som laa i Markfællesskab med Bøndergaardene.

I hvert Fald fandtes der ved Udskiftningen i 1793 kun 12 Bøndergaarde i Byen, af hvilke de 8 blev liggende. mens de 4 flyttedes ud og blev lagt Syd for

Byen ude bag de udskiftede Marker.

I 1682 var der 10 Husmænd i Byen; Tallet var noget større i 1793. Huslodderne blev udlagt Øst for Næstved Landevej.

Af Gaardene i Fuglebjerg hørte de 6 under Fuglebjerggaard, 5 under Kastrup Gaard, 1 var en Ryttergaard, og 2 tilhørte Kongen, der anvendte dem til Løn for Skovridere, men begge Gaarde var i Brug af Bønder.

Fuglebjergs midtvejse Beliggenhed mellem Næstved, Sorø, Slagelse og Skelskør har i Landevejenes Tid gjort den til et naturligt Centralsted for Egnen. Sognet, der i 1801 havde 272 Indbyggere, er dog i 1860 kun naaet 409 Indbyggere. Men allerede fra 1849 er den kommet til at betyde noget mere. Medens *Valgstedet* til den grundlovgivende Rigsforsamling 1848 for Egnens Vedkommende havde været Holløse, blev Fuglebjerg allerede ved den første Valglov Valgsted — en

Værdighed, Byen beholdt indtil Valgloven af 1915, da Fuglebjerghkredsen deltes, saaledes at 7 Kommuner blev lagt til Skelshørkredsen, 5 til Sorøkredsen.

8. Marts 1857 gives der Privilegium for Oprettelse af et *Apotek* i Byen. Apotekerne hed: *C. C. B. Heiberg* (til 1863), *Reimann* og *Enke* (til 1888), *H. P. V. Petersen* (til 1915), *Wibolt* (til 1923), *Tycho Svendsen* fra 1923.

Omtrent samtidig med Apotekets Oprettelse har vistnok den første Læge, *Rudolph Schiøning*, senere Distriktslæge i Sorø, bosat sig der. Egnens Lægebolig havde hidtil været i et lille Hus i Lundeskoven ved Skovsgaard. H. Kaarsberg omtaler i sine Minder Schiøning og den senere mangeaarige Læge, *J. Bruun*, der virkede samtidig med Læge *Nielsen*. Fuglebjergh blev saaledes Stedet, hvor man hentede sine Læger fra en vid Omkreds.

Hindholt og Holsteinsminde

betød ogsaa, at mange Folk havde Ærinde til Fuglebjerg. I Kroen holdtes store Møder. Posthus var her ogsaa.

Dygtige Haandværkere har der været fra gammel Tid. Rensemaskinens Opfinder var Mekanikus *Ole Winstrup* i Fuglebjerg, og paa en Industriudstilling i Næstved saa tidligt som i 1837 fik Tømrermester *Gørtzen*, Fuglebjerg, Præmie for hensigtsmæssige Avlsredskaber.

Fra 1860 til 1880 voxede Fuglebjerg fra 409 til 729 Indbyggere. 90'ernes Banepolitik gik udenom Byen; det hæmmede Udviklingen; men Byen har bevaret et Særpræg, som adskiller den fra de fleste andre Landsbyer.
